

AMERIKA MORA POSREDOVATI V EVROPSKIH HOMATIJAH

Živil, angleški ministrski predsednik je imel v klavniškem paviljonu govor, ki ga je poslušalo nad 10.000 ljudi.

BAJONETI SE NE DA IZBILI DENARJA IZ NEMKEGA ŽEPA, JE DEJAL LLOYD GEORGE.

Chicago, Ill. — David Lloyd George je povedal v sredo zvečer kakim 12.000 Čikažanom, ki so tvorili največje poslušalstvo na njegovem povotanju po Ameriki, da je nemška reparacija najresnejša in najusodnejša čistilnica v evropskih homatijah, ter zatrdil, da bi Amerika morala posredovati za mir s tem, da bi se vdeležila strokovnjaške preiskave, koliko je Nemčija v stanju plačati, kakor je to svojčas predlagal ameriški tujni minister Hughes.

„Če bi bile Združene države zastopane v takšni komisiji (kakor jo je predlagal državni tajnik Hughes), se mi zdi, da bi mogli najti pot, po kateri bi se dalo dognati, koliko more plačati Nemčija. In šele tedaj, ko bi bilo to narejeno, bi stopali skupaj ter pridelili Nemčijo plačati tisto odškodnino,“ je dejal Lloyd George.

„To se mi zdi edina pot, po kateri se da rešiti to vprašanje, ne da bi se zopet razburil svet, ne da bi bila izničena zaupnost, ki je življenje svetovne trgovine. Kaj pa je druga pot? Ni drugega kakor zaslepljenost sila in nasilnosti. Usodepolna pomota je pogost Nemce v obup.“

„Mi hočemo imeti odškodnino. Ali revolucija ni tista pot, po kateri je naj dobila. In takšna bo zgodba o Nemčiji, če jo pahnemo v obup.“

Francoska metoda pobiranja vojne odškodnine z vpadom in zasledenjem nemškega Porurja pomeni revolucijo namesto reparacije in poganja šestdeset milijonov ljudi v obup,“ je govoril nadalje Lloyd George.

Angleški medvojni ministrski predsednik je potem naslikal Evrope kot raztrganega človeka, ki stoji pred izloženim oknom bogate založene prodajalnice, a si ne more kupiti živil in obleke, ker ne more plačati. Amerika je največja trgovska dežela na svetu. Ali radi tega, ker manjka Evrope kupne sile, je Amerika v slabem položaju. In dokler ni vzpostavljena blaginja v Evropi, ne more ta na svetovni trg kot plačujoče odjemalka. Po Lloydovem mnenju povzročata dva vzroka evropske homatijske in mrtvilo. In to je ruski položaj, ki se pa naglo popravlja, pa nemška vojna odškodnina, ki je najbolj pereč problem v tem hipu.

„Se veš je kot to,“ je rekel govornik. „Nemška odškodnina je problem, ki ustvarja bodočnost svetovnega mira.“

Velika Britanija je zavzela neprijazno stališče napram Franciji, ker se ta poslužuje nasilnih metod. In namesto reparacij si naprava na glavo edinole sitnosti in nadloge.

„V velikih skrbih sem za bodočnost Evrope in ostalega sveta, če ne bo zmernejšega duha in večje zadržanosti in strpnosti v reševanju tega problema,“ je dejal Lloyd George.

Po teh besedah je podal načrt, kako bi naj Amerika iznova igrala vlogo mirovne posredovalke opiraje se na predlog, ki ga je svojčas postavil državni tajnik Hughes. Vrtila bi naj se zopet mirovna konferenca po isti taktiki, po kateri se je bila „pariška hitka,“ to sta Lloyd George in Clemenceau ugnala predsednika Wilsona v kozji rog ter tako dosegla, kar sta želela.

„Počemu bi se upirali Hughesovemu predlogu?“ je vprašal. „Amerika je bila prvotno zastopana v reparacijski komisiji, ki bi postopala v amisu versajškega mira ter dognala, koliko je Nemčija v stanju plačati. Ko bi bila odbor dovolil svojo nalogo, in če bi Nemčija potem ne marala plačati, bi zavezniki stopili sku-

LLOYD GEORGE IN DEMOKRACIJA.

Lloyd George je naslikan kot največji demokrat na svetu. Čikaško kapitalistično časopisje je dva dni bobnalo, da Lloyd George tu govori na „velikem javnem shodu“. Izprva je bilo poročano, da se bo shod vršil v velikem opernem gledališču, toda zadnji dan je bilo naznanjeno, da shod bo v Dexterjevem paviljonu pri klavniškem. V sredo zvečer se je zbralo pred paviljonom okrog 20.000 radovalnih ljudi, toda našli so vrata amfiteatra zaprta in armado policajev, ki so podili množico na drugo stran ceste; celo na strehah sosednjih hiš so stali policaji. Tedaj so Čikažani izvedeli, da shod ni javen, temveč le za privilegirance, za povabljene in izbrane goste. Tisoč, ki so stali zunaj, so bili „mob“ (drhal), kakor je poročal neki tujerajski kapitalistični dnevnik v četrtek jutraj. Kdo so bili povabljeni in „izbrani“ poslušalci, je povedal isti list, ko je poročal, da je tik pred govorniškim odrom sedelo 21 milijonarjev. Kdor se ni vedel, ve zdaj, kaka je tista demokracija, katero predstavlja Lloyd George.

EDISON O 4-URNEM DELAVNIKU.

Ali meni pa, da bo potem preveč brezdelja za mladino, da bo za starejši svet prav koristno tisto brezdelje.

ELEKTRIKA BO NAJVEČ PRIPOMOČKA V KROŠENJU DELAVNIMA NA STIRI UR.

New York, N. Y. — Znanstveni znanj ameriški elektrik Thomas A. Edison je razpravljal sredi tega tedna o zatrditvi iznajditelja Charlesa P. Steinmetza, češ, da bo elektrika skrbila delavnik na štiri ure.

Edison se docela strinja s tem mnenjem.

Ali Edison pa ne ve, če bo štiriurni delavnik posebno dobra stvar za narod nasprotno. Kakor se je izrazil, se boji, da bi ne ustvarile take razmere preveč lenuhov, ki bi jih bilo seveda največ med mladino.

Edison se je razgovarjal tudi o predsedniški možnosti svojega prijatelja Henry Forda ter rekel, da bi pokvarilo dobrega človeka to, če bi narod postal Forda v Bello hišo.

Po Edisonovem mnenju je Ford kot avtomobilski izdelovalec več vreden za narod, kakor pa bi bil kot zaseben državljani.

Uradniki njegovega podjetja v New Yorku so mu pridelali malo pojedino, na katero je prišlo seveda veliko število časnikarjev, ki so ga kar bombardirali z raznimi vprašanji. Na vsa ta vprašanja je odgovarjal Edison igrivo in smešljivo.

Ko je šlo za nepopularnost novih idej, je Edison rekel, da je bilo treba za nekatere njegove iznajdbe od sedem do štirideset let, preden jih je narod naposled sprejel v vsakdanjo uporabo.

„Jaz sem izdelal naprimer prvi ducat pisalnega stroja,“ je dejal smejaše. „In treba je bilo sedem let, preden sem ljudem do povedal, da potrebujejo takšen stroj, in potem še tri leta, preden sem spravil tistih dvanajst pisalnih strojev v denar.“

Edison je bil zelo govoren v svojih razgovorih o razvoju elektrinih naprav za skrojenje delavnikov ur.

„To se lahko zgodi prav kmalu,“ dasi ne vem, kako kmalu,“ je dejal. „Ali ne vem pa, če bo to postal. Ali ne vem, kako kmalu,“ je dejal. „Ali ne vem pa, če bo to postal. Ali ne vem, kako kmalu,“ je dejal.

„Kako ga bodo uporabljali? Ali ne bo imel mladi svet več akoda od tega kakor koristiti? Imenitna stvar pa bo to za starejšo ljudjo, zakaj, ti prav dobro vedo, kako uporabiti še več prostega časa.“

SUHA POSTAVA NE DELA PREDSEDNIKA COOLIDGE SIVIH LAS.

Po njegovem mnenju se ljudje prav dobro počutijo ob prohibicijskem amandamentu, a lahko bi se še bolje.

ZA IZBOLJŠANJE SEDANJIN RAZMER JE TREBA SODELOVANJA OD STRANI VSEH.

Washington, D. C. — Ko so predsednik Coolidge v soboto sjele s guvernirji na konferenci, ki jo je sklical še pred nedavnim, bo resno apeliral nanje, naj se z vso vmeno lote uveljavljanja prohibicijske postavbe.

Predsednik se ni kaj preveč ne vznemirja radi predloga, ki so ga stavili na državljanski konferenci ta teden in v katerem je zahtevano, da mora biti uveljavljeno prohibicijske postavbe oboje predsedniku na vrat. Zahteva guvernirja Pinchota, češ, da mora predsednik sam uveljaviti suho postavbo, mu ne dela sivih las niti z vladnega, niti ne s političnega stališča.

Predsednik Coolidge se bo v svojem govoru izogibal vsega, kar bi utegnilo namigavati, da odgovarja neposredno guvernirju Pinchotu. Govoril bo guvernirjem o tem, kar se mu zdi, da je potrebno reši o položaju.

Kakor menijo tisti, ki so v temnem stiku s predsednikom, bo ta posebno hudo daril to, da se ne da ameriškega ljudstva odvrniti od ukoreninjenih navad v par letih. Za popolno prohibicijo je po njegovem mnenju treba dokaj časa in dolgotrajne odgoje. On misli, da se ljudje prav dobro počutijo pod prohibicijskim amandamentom, a bi se lahko še bolje. Za izboljšanje sedanjih razmer v tem delu je treba po njegovem mnenju dolevanja od strani vseh vladnih zastopstev, od strani svezne, državne in mestne vlade. In tako bo tudi povedal guvernirjem na poprej omenjeni konferenci v soboto.

Kakor je javnost razmala sredi tega tedna, so se kupljake zveze, sestavljene iz industriji, ki uporabljajo alkohol za postavne svrhe, združile v boju proti suhašemu gibanju, ki stremi za tem, da bi bila odgovornost za uveljavljeno prohibicijske postavbe oboje predsedniku na vrat.

To gibanje si prizadeva, kakor trde nasprotni sile, doseči sprejetje takozvane Ernst-Woodove zakonske osnove, po kateri bi naj bil ločen prohibicijski komisar od notranjega dohodninskega urada in finančnega departamenta, naker bi bil odgovoren edino predsedniku, Industriji, ki rabijo alkohol v postavne svrhe, pravijo, da bi bila takšna postavba njim samim v veliko nevarnost, ker bi mogel potem avtokratistični prohibicijski komisar delati, kakor bi se mu poljubilo, in odrediti take določbe, da bi hudo prizadele postavbo dovoljeno kupčijo.

NA LADJI LEVIATHAN OULI POTRESNI SUNAK.

New York, N. Y. — Častniki so čutili na kapitanskem mostiču ladje Leviathan rahel sunk, o katerem mislijo, da je bil zemeljski potres. Sunk je bil čuten, ko je bil parnik kakih dvajset milj od pristanišča.

22 rudarjev ubitih v Avstraliji.

Sydney, N. S. W. — (Federated Press.) — Plini, ki so povzročili razstrelbo in ogenj v premogovniku Bellbird blizu Cessnooka, so umrli 22 rudarjev pred par tedni. Ponesrečeni rudarji so bili večinoma oženjeni in zapuščeni skupno sto vdov in otrok. Nemažno družbe je zakrivila eksplozija.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto nestanilo in mrzlo. Severovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 62, najnižja 51. Science izide ob 6.45, zaido ob 5.06.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Lloyd George je na shodu povabljenih poslušalcev v Chicagu ponovno apeliral na Ameriko, naj posreduje v evropskih zmešnjah.

Predsednik Coolidge ni dosti ne bel glave radi prohibicije.

Na legijonarski konvenciji v San Franciscu so padle pesti.

Edison se strinja s Steinmetzom o prihodnosti štirurnega delavnika.

Inozemstvo.

Boj med rdečo in črno diktaturo v Nemčiji. Berlinski diktator je napovedal vojno delavskim bataljonom na Saksonskem. Trije ubiti v novih izgrelih.

Nemčija je izjavila, da ne bo podjela premoga Franciji, dokler se ne reši vprašanje Porurja. Generalna stavka 13.000 republikanov iz Irskem.

KONGRES 'NO GOOD' PRAVI SENATOR.

Senatci v kongresu ne delajo drugega kakor visjejo plačo, je rekel Copeland iz New Yorka.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Royal S. Copeland, prejšnji zdravstveni komisar v New Yorku in zdaj zvezni senator, je dejal v javnem govoru pred nekaj dnevi: „Ne vem, zakaj marsikdo želi videti kongres. Kongres ne dela nič dobrega za ljudstvo. Edino delo, ki ga izvrše poslanci, je, da redno potegnje svojo plačo.“

Copeland je dejal, da je izgubil vsako upanje v kongres, čeprav je sam član svezne skupščine. Kongres se ne zanima za humanitarne stvari in ne pozna človekoljubja. Dokaz temu je, ker je kongres dovolil letnih \$50.000 za blaginjo otrok in štiri milijone dolarjev za omejitve prešleje kolere.

„Kongres, ki se bolj briga za prečiko kakor ljudi, na pravilen. Ako hočete najti pravičnega človeka v kongresu, morate se dobro založiti z jedli, ker drugače umrete gladu, predno pridete na pravo mesto. Na vzhodni strani New Yorka živijo pol milijona ljudi na štirjaški milj prostora. Nikjer drugje na svetu ni kaj takega. V takih razmerah ne morete pričakovati dobrega zdravja, dobre morale in ne dobrih državljanov.“

Splošna gladovna stavka na Irskem.

Republikanski voditelji so namnili, da se 13.000 jetnikov postilo toliko časa, dokler ne bodo izpuščeni.

Dublin, 18. okt. — Republikanski voditelji so večer izdali manifest, v katerem namenjajo, da 13.000 republikanovskih rebelev, ki so v irskih ječah, stopi v gladovno stavko in stavarji ne okusijo jedi, dokler ne bodo brezpogojno izpuščeni. V dublinski ječi Mountjoy je 485 republikanov, ki že stavkajo. Vlada trudi, da pravijo, da se ni nobene stavke.

Manifest se glasi, da naj irsko ljudstvo pričakuje „največjo tragedijo ali največjo zmagi, ki nima para v zgodovini naroda.“ Vsi jetniki so baje podpisali obvezo: „V imenu Riva irske republike prišegam, da se ne dotaknem nobene jedi, niti pijače, razen vode, dokler ne bom brezpogojno izpuščen iz zapore.“

KOMARJEV PIK POVEROČIL SMRT.

Chicago, Ill. — Komarjev pik pred par tedni je povzročil smrt mrs. Rose Johnson, stare petinadrtideset let in stanujoče na 2469 Archer ave. Ko jo je pičil komar, se ta ženska ni toliko pobrigala, da bi šla k zdravniku. Čez par dni po tistem piku ji je začela mala rana otekati, in posledica krvnaga zastupljenja je bila smrt, ki je nastopila ta teden.

Stresemann napovedal vojno rdeči Saksonski.

Diktator v Berlinu je ukazal s silo razorožiti delavske rdeče stotnije. Boj med rdečo in črno diktaturo. Socialistični ministri protestirajo in zahtevajo odpravo obsednega stanja. Saksonski delavci so zagrozili z generalno stavko. Berlinska uprava skuša pomiriti gladne brezposelne delavce z otvorenimi javnimi kuhinjami.

London, 18. okt. — Brzojavka iz Berlina sporoča, da so bile danes tri osebe ubite in 13 ranjenih v ulični bitki med pollejo in stavarji v Mannheimu na Badenakem, kjer je izbruhnila generalna stavka.

Berlin, 18. okt. — Jutranja poročila iz Dresdena se glase, da je dr. Zeigler, predsednik saksonske delavske vlade, izjavil snovi v zbornici, da bo vlada ignorirala Stresemannov ultimatum. Nacionalisti v zbornici so nato predlagali, da se izreče vladi nezaupnost. Glasovanje se je vršilo in vlada je zmagała; 48 socialistov in komunistov je glasovalo za vlado, 46 nasprotnikov pa proti.

Istočasno so centralne organizacije delavskih strokovnih uniij na Saksonskem naznanile, da pokličejo delavce na generalni štrajk in raztrgajo železniške proge, ako general Mueller, Stresemannov vojaški komisar, začne izvajati ultimatum.

Socialistični ministri v Stresemannovi diktatorski vladi zahtevajo, da predsednik Ebert odpravi obsedno stanje. Socialisti so sporočili Ebertu in Stresemannu, da ne morejo ostati v vladi, ako ne bo vlada ravno tako trdo nastopila proti oboroženim bavarskim fašistom kakor nastopa proti oboroženim rdečim četam v Saksonski.

Ebert je takoj nato pozval Stresemanna, naj skliče izredno sejo kabineta. Reja je bila sklicana v pozni noči.

Berlin, 18. okt. — Diktator Stresemann je večer napovedal vojno socialistično-komunistični saksonski vladi radi mobiliziranja delavcev v „rdeči bataljoni“. Po njegovem navodilu je general Mueller, zvezni vojaški komisar na Saksonskem, dal ultimatum saksonski delavski vladi, da mora v 24 urah razpustiti takozvane „proletarske stotnije“. Obenem je Mueller razglasil, da mora vsa državna in krajevna polleja na Saksonskem poslušati samo njegove ukaze.

Mueller ima 15 bataljонов narodne garde v delavski državi, Stresemann mu je pa dal na razpolago še 26 bataljонов iz Berlina in drugih pruskih mest, ako bo treba s silo razorožiti rdeče čete. „Saksonska vlada je odgovorila, da se ne bo pokorila ultimatu. Delavske čete so edina obramba saksonskega proletariata napram fašistom in monarhistom. „Ako Nemčija mora imeti diktaturo, potem smo mi za diktaturo proletariata,“ je izjavil komunistični minister finance Boettcher.

Thuringija, sosedna država Saksonske, podpira vlado v Dresdenu. Delavska vlada Thuringije je snovi izjavila, da je Stresemannova diktatura neustavna in Thuringija bo takoj mobilizirala delavsko armado, ki se bo bojevala na strani Saksonske, če bo treba, za obrambo delavskih mas proti črnemu fašizmu na Bavarskem.

Berlin, 18. okt. — Berlinska mestna uprava je večer odprla štirinajst javnih kuhinj za brezplačno naslavljanje lačnih trpinov, da „prepreči nadaljne živčne izgrede; uprava je obljubila tudi brezplačna drva in premog za kurjavo. Večar je bil v mestu mir, število brezposelnih delavcev v Berlinu je naraslo na 174.000.

Iz Porurja poročajo, da so Francozi rekvirirali 310 stanovanjskih hiš v Kasenu za svoje vojake in hleve za 380 konj. Obenem so Francozi zaplenili 93 biljonov mark v papirju v raznih ruskih mestih.

Povez „Jimmie Higgins“ je izrazil duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobri so pri Književni matič S. N. P. J.

NEMČIJA NE BO DAJALA PREMOMA.

Nemška vlada je prepričana, da hoče Francija obdržati Porurje, zato pravi, da ne bo plačevala reparacij. Val pakti med industrialci v Polenoreju so padli v vodo.

Berlin, 18. okt. — Reparacijska kriza se je posutila namesto da bi se ublažila s prenehanjem pasivnega odpora. Stresemann, ki je prepričan, da hoče Francija obdržati Porurje, je večer naznanil v svojem listu „Die Zeit“, da Nemčija ne bo dajala Franciji, ne Belgiji premoga na račun odškodninske, dokler se ne reši vprašanje okupirane pokrajine.

Naznanilo se glasi med drugimi: „Francija je mogla spoznati iz naših pojasnil sadnjih dni, da si nemška vlada ne paši diktirati v Parizu in Bruslju glede političnih vprašanj, ki se tičejo Porurja in reparacij. Nemška vlada se bo ravnila le po nenukih interesih in nobenih drugih.“

Druga vest se glasi, da so vse pogodbe, ki jih je sklenil Stinnes s drugimi inškimi industrialci vred s francosko vlado, padle v vodo, ker nemška vlada neče garancirati za te investicije odškodninskega premoga in drugi material, katerega dajo Francozom.

Francozi in Belgiji v Porurju se obnežajo, kakor da je kraj njihov. O kaki izpraznitvi ni najmanjšega znamenja, pač pa Francozi pridno agitirajo za odeslitev Porurja od Nemčije. Francozi nagovarjajo nemške županije, ki so se vrnili na delo (val se je niso vrnili), naj delujejo za neodvisno Porurjsko republiko in prispevajo denar za ustanovitev republike.

NA KONVENCIJI LEGIJONARJEV SO PADLE PESTI.

Delegatje so se stopli v vroči debati glede kuklukskov.

San Francisco, Cal. — V vroči debati o rezoluciji proti Ku Klux Klanu na konvenciji Ameriške legije je delegatom tako zavrela kri v aredo, da so mnogi planili pokonci in se udarili s pestmi. Le s največjo težavo se je voditeljem posrečilo narediti mir in nadaljevati sejo.

Kakor kaže sentiment, bo zmaga srednja struja. Rezolucija, predložena od te struje, se glasi, da Legija obsoja vse organizacije in posameznike, ki netijo verske in plemenske boje. Katoliški elementi zahtevajo, da se direktno obsodi kukluksklanovska organizacija.

Druga rezolucija, ki jih je priporočil odsek za rezolucije v sprejem, se glase, da Amerika ne sme stopiti v svetovno sodišče; da je Francija imela prav, ker je okupirala Porurje; da se Japonci izrečejo simpatije radi potresna katastrofe itd.

Muscolini je oropal 100.000 revešev kruha.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Stotice grških beguncev v Male Azije bo moral ostradati letošnjo zimo radi tega, ker je Muscolini izvil Grški 50 milijonov lir radi umora italijanskih razmejitenih komisarjev v Albaniji, dasi se še danes ne ve, kdo jih je umoril. Grčija, ki je brez naglega bankrotu, bo morala zdaj nadomestiti izgubljeno vsoto s prikrajšanjem podpore beguncem. Tako poroča Charles V. Vickery, tajnik ameriškega Reliefa na Bliznjem vzhodu, ki se je ravno kar vrnil v Ameriko.

PROSVETA

GLAVNO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

GLAVNA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena članstva po dogovoru. Redoviti se ne veda.

Redoviti: 10.000 (vključno s knjigo) 10.000 na leto, 20.000 na pol leta, 30.000 na tri mesece; Članstvo 10.000 na leto, 20.000 na pol leta, 30.000 na tri mesece, in na izjemo 10.000.

Nadom. na vsa, kar ima stika s letom:

"PROSVETA"

2897-29 So. La Salle Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slavonic National Benefit Society.

Owned by the Slavonic National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada 60 per year; Chicago 10.00, and foreign countries 10.00 per year.

"MEMBER OF THE PROHIBITED PRESS"

Datum v obljubi n. pr. (Nov. 20-22) poleg valoga imena na naslovu pomeni da vam je s tem časopis potrdila naročilo. Posvetite je pravilno, da se vam ne uidevi list.

NOV POIZKUS ZA ORGANIZIRANJE JEKLARSKIH DELAVCEV.

William Hannon, tajnik narodnih in mednarodnih unij v jeklarski industriji, naznanja, da bodo unije, združene v Ameriški delavski federaciji, zopet napravile poizkus, da organizirajo tri sto petdeset tisoč delavcev v jeklarski industriji. On meni, da je velika ovira za organiziranje železarskih delavcev, ker je bil v jeklarski industriji uveden deloma osemurni delavnik.

Kaj slabo se poda taka tožba človeku, katerega naloga je, da izdela načrt za organiziranje delavskih mas v jeklarski industriji. Tajnik, ki zna izdelati pravi kampanjski načrt, bi se pozdravil delno uvedeno osemurnega delavnika v jeklarski industriji, kajti osemurni delavnik ni vendar končni cilj delavcev. Ako bi bil osemurni delavnik res končni cilj delavstva, tedaj ne bi bilo podjetnikom uvesti drugega kot osemurni delavnik prostovoljno in delavska strokovna organizacija bi bila razbita. Podjetniki bi prav radi uvedli osemurni delavnik, ako bi bili prepričani, da prostovoljno uvedeno osemurnega delavnika razbija delavske strokovne organizacije.

Izjava tajnika Hannona pokazuje, da se nekateri delavski voditelji od zadnjega poizkusa za organiziranje jeklarskih delavcev niso ničesar naučili in za to podajajo izjave, s katerimi upajo že naprej kriti svoje neuspehe, ako načrti ponesrečijo.

Ako je pri Hannonu in njegovih tovariših trdna volja, da se organizirajo jeklarski delavci in da ne odneha-jo preje z organizatoričnim delom, dokler jeklarski delavci ne bodo organizirani in sicer tako organizirani, da bodo vedeli, zakaj se organizirajo, tedaj bodo jeklarski delavci organizirani, pa magari če jeklarski podjetniki že jutri uvedejo šesturni delavnik, poleg pa jeklarskim delavcem še povišajo mezdo prostovoljno.

Jeklarski delavci so tako potrebni organizacije kot slepec očesa, da vidi. Osemurni delavnik je bil uveden v jeklarski industriji, ker je zadnja stavka jeklarskih delavcev opozorila ameriško javnost na razmere v jeklarski industriji. Ameriška javnost je sprejela vse za zlato rešnico, kar je govoril Gary, predsednik United States Steel korporacije o razmerah v jeklarski industriji. Sele po stavki v jeklarski industriji je postala ameriška javnost skeptična in ni verjela vsega, kar je pripovedoval Gary. Stavka jeklarskih delavcev je namreč odkrila, da so uvedene strašne razmere v jeklarski industriji. Gary se je pošteno trudil, da obrne mnenje ameriške javnosti v prid jeklarskemu trustu in jeklarskim podjetnikom. Na izjavah ni manjkalo. Gary je pravil, kako po očitovsko skrbi jeklarski trust za svoje delavce. Ampak skeptični smehljaj ni izginil z obraza ameriške javnosti, temveč je ameriška javnost še toliko bolj prikljubala, da se je Gary podal in naznanil, da uvede osemurni delavnik.

O deloma uvedenem osemurnem delavniku v jeklarski industriji se lahko reče, da ga je izvajala začetna organizacija jeklarskih delavcev. Jeklarski delavci so se organizirali. Jeklarski trust jim je vtilil stavko s svojo ošabno izjavo, v kateri je rekel, da United States Steel korporacija nima ničesar izravnati z jeklarskimi delavci. Sledila je stavka jeklarskih delavcev in ameriška javnost je bila opozorjena na razmere v jeklarski stavki. Tako se je izvajal osemurni delavnik za jeklarske delavce.

Ali ni čudno, ako zdaj prihaja voditelj organiziranih jeklarskih delavcev, kolikor jih je, in izjavlja, da se boji, da bo deloma uvedeni osemurni delavnik oviral organiziranje jeklarskih delavcev.

Kdor hoče učiti delavce organizacije, mora imeti sposobnosti učitelja in vzgojitelja. Taka izjava pa pokazuje, da je pri nekaterih voditeljih strokovno organiziranje delavstva prav malo učiteljskih in vzgojevalnih zmognosti. Ni čudno, ako delavstvo, organizirano v Ameriški delavski federaciji, postaja vedno bolj nezadovoljno s svojimi voditelji in jih kritizira. Delavstvo je pač opazilo, da nekateri voditelji ne vzgojajo članstva tako, da ostane sto-odstotno organizirano, akotudi je stavka izgubljena, ampak da se organizacija po vsaki stavki, ako je razbita, več ali manj razsuje in da je treba po vsakem porazu znova organizirati.

SLIKE IZ NASELDIN.

Carlinville, Ill. — Rojakom iz Carlinville in iz asocinjskih naselbin naznanja, da se bo vrši predstava s kinematografskimi slikami, ki jo bodo priredili "Priatelji sovjetske Rusije" (The Friends of Soviet Russia) s pomočjo tujakinih rojakov, in sicer dne 26. oktobra. Začetek predstave je ob osmih zvečer v Marvel Theatre v Carlinville.

Film nosi slike iz sovjetske Rusije, je zanimiva in dolga stvar v devetih delih. Slike predstojajo dogodka, ki so se dogodili v Rusiji zadnjih pet let, to je od pričetka komunistične revolucije dalje. Slike prikazujejo delo zidanja vlade, ki si prizadeva vpostaviti in izboljšati razmere v zastali deželi, ter napreke, ki jih imajo sovjeti do danes. Na slikah bodo tudi vodilne osebe iz Rusije kot Lenin, Trocki in drugi.

Vsi dohodki od te predstave bodo uporabljeni za vzgojo otrok v svetjski Rusiji. Torej rojaki ne zamudite priti omenjenega večera, da vidite zanimivosti. — Anton Blazek.

Nezaposlenost prihaja.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Zaposlenost nam je najboljši barometer, ki kaže kak je trgovski položaj dežele. Letos so prve pribele odpovedovali železnice, katere krčijo promet. Pojav je še sicer neznan, toda dočela podobno onemu iz jeseni 1920, ko je prišla depresija.

Wall Street Journal pravi: "Obnavljanje pri nakupovanju železniških vozov in lokomotiv je glavni faktor, ki učinkuje na cene."

Cene železniške opreme so zdaj več kot dvakrat višje kot so bile pred vojno. Lokomotive, ki so bile pred vojno prodane po 9 centov funt, so zdaj na trgu po 19 in pol centa funt. V začetku tega leta je bila cena 18 centov, leta 1922 pa 16 centov. Med vojno je bila cena povprečno 25c. Tovorni železniški voz stane danes 22.200, dočim je pred vojno stal \$1000.

Žurnal mogotcev s Wall Streeta pravi, da podjetniki, ki kontrolirajo industrijo železnice, opreme, na morejo znižati cene svojim produktom. Sklepujejo se na to, da so jeklarski in rudniški delavci prejeli povišek in da tudi železniški delavci zahtevajo večjo plačo. Mezde, da so v glavnem krive visokih cen železniške opreme in da nikakor ni mogoče misliti, da bi se te cene znižale.

To se čisto drugače ali od pesmi, ki so jo železniški magnati zapeli v začetku tega leta, ko so na ves glas vpili, kako bi se železniški podjetniki krivovali, da bi dobili prosperiteto.

Znano je, da železnica industrija vpliva na zaposlenost 4.000.000 ljudi. Znano je tudi, da železniški magnati, ko nakupujejo iz jeklarn izdelke, za železniško industrijo, sklepajo kupitje sami s seboj. Profiti, ki se nagromadijo na ta način kupovanja, pokazujejo vso hlinavščino železniških mogotcev, ki izreka krivde visokih cen v železniškoopremlni industriji na "previsoke" mezde delavcev.

Od leta 1914 do 1922 je enajst opremlnih tvrdk povečalo svoj delniški kapital od \$95.659.276 na \$234.513.537, torej povišek za \$138.854.261 ali 145 odstotkov. Če vključimo še jeklarske korporacije, katere zalagajo to industrijo s tračnicami, je njih kapital narasel od \$388.229.530 na \$1.110.651.713.

Iz poročil žurnala s Wall Streeta sklepamo, da so mogotci v železniško-opremlni industriji med vojno vlekli večje profite kot podjetniki katerekoli druge industrije. In njih profiti se nadaljujejo. Lansko leto so vlekli po 18 odst. delniškega kapitala, nekateri pa celo po 38 odstotkov. Povprečno večjeje to leto po 22 odstotkov.

Taki profiti nam povedo, da vse govorjenje, da podjetniki ne morejo znižati cen železniški opremi, je čisto navaden lažir. Če se bo tako nadaljevalo kot so se namenili newyorški bankirji, da bodo premalega kupovanja izdelkov skrčili industrije in odpustili delavstvo, se bo kmalu po mnogih industrijah pojavilo preveliko število delavstva.

Pennsylvanska železnica kaže namočena še dalje skrčiti število delavskih moči, čeprav gre glas, da je odločila še 6278 delavcev v zadnjih dveh mesecih. To je ha-

ravna posledica višanja cen železniški opremi in prav slična on-za začetku zadnje depresije v industriji.

To so stvari, katerih smoter nimajo, da se znižajo mezde, to-ž tako važna, da je delavstvu takoj treba iti na stražo.

Formule.

Berlin. (Louis Lochner za Fed. Press.) — V povojnih dneh so je evropski diplomaciji in državni-tvu silno priljubljen lov za formula-mi.

Francija in Anglija lovita "formule", po katerih bi radi pokazali zunanemu svetu, da je premo-šnost njuno nasprotstvo.

V Ženevi se je med grško-lakim sporom takomenovana liga narodov na vse kriplje prizadeva-la, da bi izpila formulo, a kate-ro bi nikoli ves položaj radi to-ga spora in s njo obsodila Mus-solinija na ta način, da bi se Mus-soliniju zdelo, da ni obsojen.

Lozansko konferenco so mora-li ponoviti, ker niso mogli najti prave formule za poravnanje kon-flikta med aliranti in Turki.

Pogovarjam se s nekim di-plomatom v Berlinu radi franco-sko-nemškega spora. Rekel je: "Po mojih mislih, so formule že našli za francosko-nemški spo-rarazum. Nemški in francoski in-dustrialec so pristali na to formu-lo, samo Poincare, star trdogla-več se ne upira."

Pustil sem prijatelja diploma-ta trdno verjemenega, da bo formu-la izpravila spor med Nemci in Francosi, pa sem sklenil biti po-trpekljiv z ozirom na formule, ka-terih pot je strašansko težavna, da so si še pogostokrat polomile noge. Neuspešne formule!

Zdaj pa imamo najnovjši lov za formulo: Poročila iz Pariza pravijo, da je Sheimman, predse-dnik ruske državne banke v Pari-žu, da sklene pogodbe z velikimi francoskimi finančnimi ustano-vami v svrhu trgovinske zveze z rusko državno banko. Poročila se med drugim glasi:

"Odlična osebnost velike fi-nančne institucije je izjavila za-sopniku "Petit Parisien", da delajo poizkuse za praktično for-mulo, po kateri bo mogoče fran-coskim in belgijskim interesom pogledati na Rusko."

Če bi se kdo v Evropi zavzel za preprečitev lova za neuspešni formulemi, bi gotovo našel na mečno organizirane profesional-ne diplomate, ki hočejo varovati svoje interese v formulah. Tisoči bi izgubili svoja korita, če bi bil prepovedan lov za formulami.

Tajna zgodovina an-tracitne stavke prihaja na dan.

Washington, D. C. — Fed. Press.

Tajna zgodovina o poravnavi antracitne stavke prihaja na dan sedaj, ko se governor Pinchot s pomočjo vseh cerkva trudi pri-liti predsednika Coolidgea k resni-čnemu uveljavljanju prohibične postavbe, in ko si administracije silne prizadevajo obešiti prohibično vprašanje državam na vrat. In čim jasnije postaja dejstvo, da namerava pennsylvanski governor Pinchot voditi opozicijo proti predsedniku Coolidgeu na republi-kanski narodni konvenciji prihod-nje leto v mesecu juniju, tem zna-čilnejši so dogodki njunega tek-movanja.

Pinchot se je sešel s Coolidge-m na Hardingovem pogrebu ter mu v ugodnem trenutku namignil, da bi bilo dobro, če bi se nekoliko po-menila o prihajajoči krizi v an-tracitni industriji ter če mogoče s kakim pametnim ukrepom prepre-čila tedaj grozečo stavko.

Coolidge se je suboparno na-smehnil ter odgovoril governerju, da ne bo stavke. Nadalje je tudi rekel, da se nima o ničemer pogo-ovoriti s njim.

Med teki dnevi in tedni, ki so prišli za Hardingovim pogre-bom, je poklical Pinchot predse-dnika dvakrat po telefonu na veliko razdaljo ter ga vprašal, kakšne korake je že storil glede položaja v antracitni stavki. A zadovolji-vega odgovora pa le ni hotelo biti iz Bele hiše. Pogajanja so bila prekinjena trikrat. Kritični tren-otek se je blizal čedalje bolj. Pin-chot je potem obvestil Coolidgea, da bo on vzel celo zadevo v roke, če nima predsednik nobenega pra-vega načrta pred sabo. In takoj zatem je bil pozvan v Washington. Governer je šel tjakaj ter pozval Coolidgea na odgovor radi njego-vih pravih obljub, češ, da bo še on poravnal spor med delodajalci

in delavci v antracitni industriji. Po konferenci s predsednikom je odšel iz Washingtona domov, da poljski deseti sporazum med premogarji in premogovnimi last-niki. Coolidge je dal v javnost izjavo, v kateri je poudaril, da je Pinchot delal po njegovih navo-dilih in zasnutkih.

Ko je skrčil Pinchot dobrano število spornih točk na štiri, je po-laj-tajnik Hoover svojega člove-ka k premogarjem in lastnikom. Ta jim je dejal, da bodo v sluča-ju, če bo stavka trajala kakih de-set dni, in če bosta obe stranki prišle v Belo hišo, dobili oboji boljše poravnavo od one, ki jim je hoče vtiliti Pinchot. Premo-garji in lastniki so primerjali obe noti ter se odločili za Pinchotove pogoje. Takoj nato je Coolidge brzojavno šestkrat governerju k u-spehu kooperacije, ki jo je nudil Beli hiši v antracitnem sporu.

Sele po tem dogodku je poku-sal Pinchot prisiliti Coolidgeve si-le k sodelovanju v zapiranju penn-sylvanskih salunov in potem na državljanski konferenci pa obe-siti Beli hiši neposredno odgovor-nost za tihotapako nepostavnost po celi deželi na vrat. In sedaj je Coolidge zopet odgovoril Pincho-tu na svoj način. Sklepal je go-vernerje na konferenco, na kateri bo izkušal obešiti odgovornost dr-žavam na vrat. Pennsylvanski governer ima govor, v katerem kaže molčečega predsednika na dvo-boj. Galerija mu burno plo-ska. In Pinchot se ji priklanja.

Pastorjev zavod ustanovi mi-nistrstvo v Celju. S tem dobi tudi Slovenija prepotreben Pastorjev zavod.

Gob se je izšlo letos iz Slove-50 vagonov v skupni vrednosti 12.500.000 dinarjev.

Novo takse. — Od vseh novih takse je najbolj krivična taksa za upogled v zemljiško knjigo je po zakonu javna knjiga in vsakdo ima pravico, da si jo brezplačno ogleda. Radikalni modrijani pa so zakon pogazili in sklenili, da je treba za vsak upogled v zem-ljiško knjigo plačati 10 din. Pa ne samo to! Za intabulacijo je bi-le treba plačati 3/4 odstotka za vsak vpis, sedaj pa bo treba plača-ti kar 2 odstotka. Za izpis dol-ga iz zemljiške knjige je treba plačati 50 dinarjev, pa čeprav znaša dolg samo 5 dinarjev. Naj-lepša pa je ta, da v Srbiji zemlji-ških knjig sploh ne poznajo in da bomo torej te nove takse plače-vali v prvi vrsti mi Sloveni, do-čim jih bodo Srbi popolnoma o-proščeni. Tako se dan na dan ve-ča blagoslov 18. marea.

Rajaka valuta. Med Glani-kom pravega Sreca Jezusovega, ki izhaja v 40.000 izvodih v Mariboru in med Pravico, glasilom krščanskega delovnega ljudstva, ki izhaja v Ljubljani, se je začela prav zanimiva polemika. Glasnik Pravice zbada in ji predočuje verne francoske delavce, ki se vsak dan obhajajo, goreče molijo in gredo celo po 10. ali 12urnem delu radostno spat, ne preklinja-joč trdega dela, dobro vedoč, da zanj dobro plaščijo v nebeških de-manth in briljantih rajake valu-te. Glasnik velika! To je delav-stvo, to je močnost, in značajnost, to je dokaz iskrenih krščanskih načel, to je življenje, kakor se spodobi za tistih par let na zemlji, ki so vendar pripravna na več-nost! Ta zbadaanja so končno tu-di Pravico tako razjezila, da vpra-šuje urednika Glasla pravega Sreca Jezusovega: Zakaj ni Glas-nik še v eni sami številki napa-lal s tako vneto bogatinstva, kapita-lizma in izkoriščanja, kakor na-pada one, ki se za siromake po-tegujejo? Kako da on ne svetuje nikoli bogatim, naj se zadovo-ljuje z rajako valuto? Pravica do-stavlja: Nasprotniki krščanstva komaj čakajo, da morejo delav-stvu dokazati, da je krščanstvo na-boženstvo nasprotno njegovim u-pravičnim socialnim zakonom. Kdor hoče delavstvo s železni-m kolom iz cerkve poditi, bi si ne mogel izbrati primernejše poti, nego one, ki jo ubira Glasnik pravega Sreca Jezusovega."

Ponarjalos 10-dinarjskih ban-kocev v nasledili v Zagrebu. Po-narejevali so Italijani. Temu se ni čuditi, saj so danes ponare-jevalci denarja v največji meri I-talijani in v Italiji ni bankovec, ki ne bi bil že šestkratkrat ponare-žen in tako dobro, da celo ban-ki uradniki ne morejo vedno raz-likovati ponarejenih bankocev od pravih.

Mlad izpitjenec. 17-letni France Burnik je bil že trikrat predkas-

Meteoriti.

Lloyd George pravi, da se je prišel učiti v Ameriko. Sodel po družbi "učiteljev", s katerimi se pajdaši, odkar je tukaj, ve George več kot učitelji.

George naj poduči Amerika, kako je mogel pogoltniti štirinajst točk in ostati Wilsonov prijatelj.

Postavo kršiti, ako piješ, in po-stavo prelomiš, če pijačo bojkoti-raš. (Pijača je blago.)

V Nemčiji stane kruh pol mi-ljarde mark. Nemci plavajo v ma-kah, računajo s milijardami biljoni — in to je vse, kar imajo marke.

Francija pravi, da Nemčija ne sme imeti zlata, ampak odakodni-mo mora plačati v zlatu.

Musolini, ki je še živ, je usta-novil "unije", katerih člani so de-lavci in kapitalisti. Na ta način se "zdržiijo" interesi obeh razredov — kakor se "zdržiijo" volk in ovca: ovca je v volčjem trebuhu.

Ameriški legionarji in kukulski se kavzajo, kdo je bolj stoodsto-ten; s drugimi besedami, kateri element nazadnjakov je bolj na-zadnjaški.

Nekdo je rekel, da je naka zemlja norišnica v vesoljstvu sve-tov.

Do gotove meje ima prav. Dokler bodo norei vladali svet, toliko časa bodo na svetu blaze razmere. Kapitalistična organiza-cija človeške družbe je bila že davno spoznana za največjo bla-znost.

Na svetu so pa še ljudje, ki ima-jo pamet. Zato se ni vse izgub-ljeno.

Hlapčevsko časopisje je "do-gnalo", da je neverna vzgoja kriva, da je med ljudmi toliko slo-žincev. Bunk; pure and simple!

Vera ali nevera, zločini se bodo ponavljali toliko časa, dokler vsa ekonomska stavba družbe stoni na zločinstvu, ropu in umoru — de-kler "najboljše" krščanske vlade same ubijajo ljudi, kako je treba ubijati, krasti, ropati in razdevati, lagati in goljufati.

Vladarji sveta naj najprvo sami prenehajo z umori in ropi, predno pakejujejo pravila morale za potlačena in oropani ljudstva.

Najbolj smešno je, kadar pride naokrog kak bankir, korporacijski advokat, graftarski političar ali najeti reformator, ki živi od pri-poranih delavskih žuljev, pa pridiguje o "potrebi prave vazeje" otrok delavskega razreda v svrhu da se omeje sročini.

Angleški pesnik Kipling pravi, da je vsak človek po naturi lafink. S tem hoče menda povedati, da se človek rad pokazuje za nekaj, kar ni. Francoski pisatelj Zola je pisal, da je vsak človek po naturi zver. Nobena zver ne mori, ne preliva krvi iz nasladi in valed fanatizma; človeška zver mori iz "nasladi in strasti.

Civilizacija si je nadela nalogo, ukrotiti človeško zver in narediti iz nje dobro bitje. Slabo vrši to nalogo. Saj do danes. Barbari so bili civilizirani s ognjem in me-šem; reke krvi so tekale povsod, kamor je prikorakala civilizacija iz središča na Jutrovem in v Rimu. Civilizacija je "dvignila" barbara s tem, da ga je obesila na križ in mu vzela imetje.

Tako je še danes. Kdor je močan, kdor ima največje armado in naj-več topov ter letal, ta je nositelj civilizacije, morale in svete vere.

Enkrat pride prava civilizacija, ki ne bo slonela na klanju, ropu in izkoriščanju slabejših. Bo-doča civilizacija bo slonela na pravi svobodi in bratstvu.

Še smo na robu primitivne civil-izacije, ki ima svoj začetek v Mali Aziji pred pettisoč leti. Ne bomo se! Začetek je bil včasaj. Bodoči zgodovinarji uvrsti vs dobo od prvega do dvajsetega stoletja v eno poglavje z naslovom: Zaključ-na predzgodovinska doba konfu-zije.

K. T. B.

PISMA NA POSTI.

v Chicago imajo rojaki: Franc Boeh, št. 8, Nilvoj Caran, št. 17, Klarič Martin, št. 45, A. Kramer, št. 56, Jozef Maček, št. 64, in Mar-gareta Radič, št. 97. Pisma dobi-te na glavni pošti v veži s Adams-easte. Poleg tekoče številke pove-že kraj, odkoder pismo prihaja-jete.

novan zaradi tativne. Toda kasa-ga ni poboljšala. Tako je avgusta meseca vzel dvema turistama dragoveno uro. Ko je bil artri-ran, je pokazal oročnikom skrivni-lišče ure. Obsojen je bil na pol-drugo leto ječe.

2657-59 So. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Boj s prirodo.

Prevel P. Miklavc.

"Letalo po oblakih."
Vojski.

Društvo veselih.

Kupice zaženjajo; nastala je za trenutek tišina. V tem je rekel predsednik:

"Bratje! Dobro izpadla zdravila je izvrstno kronovala del naše prave zabave. Sedaj sledi naš Emil Potiški."

Raz prostora predsedniku nasproti povznesel se je lahni vzdih — sedel je tam osamljenec. Pogledoval je skrbno naokrog, ako mar ne čuje kdo od tujcev in potem mirno začel:

"Jaz vam ne vem nič zanimivega povedati. Sem mlad, neizkušen. Nisem bil nikoli naš drug Ladislav, za Savo bojevat se za svobodo lastnih bratov, moj duh se ni napojil vzorom umetniške krasote, moja noga ni prispela, kakor prijatelj S. na višine Mont-blanka. Skušnje moje so običajne moje pripovedovanje priprosto. Oprostite!"

"Dosti," reče predsednik, "izgovori niso predpisani."

Potiški je začel vnovič:

"Bilo je v spomlad. Sneg po dolinah se je že stal, vijolice so začele cveteti. Veselil sem se prihodnje velike noči. Podal sem se v preživljenje svojih prostih dni na mesto, kjer še nikdar nisem bil, k svojemu prijatelju Selaskemu. Moj prijatelj biva ne daleč od tukaj, v trgu B., ima tamkaj cvetočo trgovino. Gostoljubneč je bil najprej izvedel, da jaz, s katerim je on živel v času naših študij v dobrem prijateljstvu, nadaljujem tukaj svoje znanje in napisal mi listek s tem le obsegom: "Dragi Milko! Še le sedaj sem izvedel, kje se nahaja. Gotovo boš imel čez veliko noč dosti prostega časa, pridi, obišči me! Izgovorov ne sprejemam, in na veliki četrti Te bom na poti čakal!" — Jaz, kakor da sem pozabil, gledal sem s radostjo tem dnevom nasproti, ter podal se in — na določeni čas padel svojo — čakajočemu prijatelju v naročje.

Koliko starih spominov in novih vprašanj vzbujajo smidenje z davno nevidnim prijateljem! Za-

kaj bi vam vseh naštevati! On mi je pripovedoval, da odkar je opustil šole, je polovico dežele prehodil in da sedaj duševno mirno živi, v gnojnem obziru pa mu trgovina pravi dobro bodočnost obeta. — Jaz sem mu pak pripovedoval, da mi manjkata še dva meseca za dokončanje študij, pripovedoval daljšo usodo naših tovarišev, kolikor so mi bile znane in polagoma smo šli v hišo.

Pred hišo je imel Karol mali, toda mili vrt. V popke se prestrvarjajoče veje dreves, gredice začnajo zeleneti in cvetoči zvončki a vijolice videvali so se skorzi zelenobarvano ograjo. Ponekje je izgledala ven barvana steklena krogla. Zale dveri spustile so nas v hišo. V prijateljskem bivališču smo si oddahnil. Po okrepčilu smo si ogledali njegov vrt — ter v prijetnem pomladnem zraku se dolgo zabavljali v letogradiču (hladni-ku). Pripovedoval mi je, da ljubi deo, katero mi je tudi predstavil. Tudi mi ni pozabil omeniti o svoji materi in sestri. — "Bil bi rad vzel," dejal je, "mater slasti pa sestro k sebi." — Toda mati noče svoj rojstni kraj zapustiti in sestra jo mora oskrbovati. Bilo mi je tukaj vse tak nekako čudno; pri tem pa vendar priširoko ljubo, da sem k preživljenju teh par dnevov tako dobrega tovariša našel."

Meni je bilo ljubo to slišati. Pred menoj so bili v duhu kraški dnevi, katere sem imel preživeti v pozlačeni svetlobi naše, pričačevanji! Jutro s turobnim lilem stopi k meni Karol. "Odpusti, da te vznemirjam," govori s tihim glasom. "Sestra mi telegrafuje, da je mati umrla. Bom li še došel k pogrebu ne vem, toda oditi moram. Čez tri dni bom tukaj. Naročil pa sem svojim, naj bi te kot mojega redkega gosta spoštovali. Počakaj me tukaj, prosim te. Verjamem, da bi ti rajše odšel valed tega nemara domu, toda stori mi po volji, ostani tukaj, kajti tudi v obziru na moje stvari bom mirnejši." Odgovora ni čakal, prijatelj mi je stisnil roke in odšel.

To poslednje, kar je dejal, je bila fraza. Vse stvari, kakor mi je dan poprej povedal, imel je v zanesljivih svetlih rokah. In jaz! Kaj sem imel storiti! Kda bi mi dal premišljeno! Pa me je pustil kakor s ukazom: Kako preživeti te dne-

ve! Noben pouk, nobeno pojanje!

Šel sem iz kleti krasno zidane, pregledal slike na stenah, radoval se rednosti, čistote, pregledal malo, toda prezelo knjižnico. Kaj čitati! Odpnem knjigo — nemško! "Soll und Haben" — roman. Ne zastoj se, mislim si. Karolu to delo dopada. Prevrnil sem nekatere posamezne liste dela in z radostjo si predočeval meni znanih mest! Vzemem knjigo v roke, a tudi v tem slučaju, "ter recepta placent!" — "Ne vdenem knjigo nazaj," ni dostojno mi sedaj se ji no nasledovati; nemara da se ravno sedaj dvoje arc lali — arce mojega prijatelja, čegar hvalečno gostoljubje vživam." Idem v gostinsko izbo. — Brez misli gledam na uglednost, sedem na klopi in v znamev v roke album. Koliko znaneev! Vsa on skoraj od vsekega součena ima podobice. In tu je on — še iz dijakih let. Tu je njegova najnovejša slika. Vse kakor da bi se mi sanjalo.

Obrnem listek: deo. Prelepo. Probudilo me je iz sanj. Jaz sem videl svoj ideal! Kje se je vzel! Kdo je ta deo! Vsa jaz nisem mislil, da ta deo živi! Videl sem jo samo v svojih mislih. Prestrašen zagustil sem izbo. Ven, na čisti zrak! — Prehodil sem vse staze, posadil se na klopi v hladniku; hladni vester aprila je pihljal, veje mladih gostih agrestov so se gibale, pripogibale. "Kdo le zamore to bitij!" mislil sem. Bal sem povprašati tega domače, — za vas svet bi ne bil razdeljal tajnosti svojega srca, — ani bi mi jo bili iz oči čitali. Oni bi se mi smejali! Hodil sem sem in tja. Slutnja mi je šepetala, da jo najdem. Cela dva dneva sem potratil, spremljaje se: v vsako okno sem pogledal, vsakej mimo idočej ženski vpi v obraz oči. Zastonj, zastonj.

Drugi večer je prišel telegram od Karla. Zjutraj pride!

Njegov prihod zdel se mi je kakor elegija. Vsa naša dni vselega bivanja so še vedno tam; naše zabave — gorke zabave! Smrt ljubljenice matere! Čez naše račune, v katere smo svoje veselje naprej stavili, naredila je smrt tiho, toda odločno krič. — Toda on mi pove, kdo je to dekle! — Ostro zvišanje vlaka me je pridrnilo iz vseh zamišljenosti —

pred mano je stal moj stari prijatelj Karol. Poleg svoje strani povede nemara svojo zaročnico. Vsa je to ona — ona — moj ideal! Kakšno to zavetje, misli, slike, življenje! Karol jo predstavi: Moja sestra, Lenka. Jaz sem molčal potoma. Nisem vedel, ali se naj veselim ali žalim. Na prijatelje vprašanje sem kratko odgovoril in komaj sem se še znal prijateljski vljudno obnaskati. Kaj sem neki mislil? Menda nič. Le to sem začutil, da arce, kakor bi se hipoma stisnilo, pak zopet razširilo.

Polagoma so tudi moja prevzela minila. Niso jih opazili. Srce je začelo redno biti in jaz sem tudi že ušel in čutil, ter bil v stanu razbrati, kaj čuim. Bila je čista, odločena radost. Niti smrt prijateljeve matere je ni kalila. Vsa je bila ona postojana gospa, — pokoj se je za njo najbolje prilagal. Karol si zasukati se lepše vredi domaklo a pomočji sestre. In sestra! Ona je tu! Jaz bom zamogel sprevesti dneve v njeni družbi. — Po odhodu in osveščenju smo šli na vrt. Polagoma je prenehaval večerni tršč malega trga; tu in tam je drdral k k vozi ali pak so loputale sosedova vrata. To in to. Okrog nas je vse tiho — pri nas vsakemu srce polno burje.

(Dalje prihodnjik.)

Naturalizacija inozemskih "slackerjev".

New York. (Jugoslovanski oddelek FLIS.) — Inozemci, ki za časa vojne niso hoteli služiti v ameriški vojski in so bili na svojo zahtevo oproščeni od vojaške dolžnosti iz razloga inozemskega državljanstva, so imeli do sedaj pravej sitnosti, ko so prosili za podlito ameriškega državljanstva. Skoraj brez izjeme so sodišča zavračala njihove prošnje za naturalizacijo. Glede teh inozemcev — "alien slackers" jim pravijo tukaj — pa nastane letos po petletni obletnici premirja jako važna sprememba, kar se tiče uvaževanja njihovih prošelj za naturalizacijo.

Naturalizacijski urad, ki spada pod department za delo, naznanja v tem pogledu sledeče:

Splošno se domneva, da obstoji zakon, ki prepoveduje naturalizacijo onih inozemcev, kateri so za časa nabora (draft) zahtevali oprostitve od vojaške službe iz razloga svojega inozemskega pripadništva, in da ta zakon jih na-

pravilja nesposobne za naturalizacijo za dobo petih let po dnevu premirja.

Takega zakona ni. Splošni naturalizacijski zakon od 23. junija 1906 pač določa, da se mora sodišče, predno naturaliza inozemca, prepričati, da se je ist vsaj za dobo petih let pred vložitvijo prošnje za naturalizacijo obnašal kot človek dobrega moralnega značaja in da je bil udar (attached) načelom konstitucije Združenih držav ter pripravlja prispevati k "dobremu redu in arce" istih.

Is zašiljanja pred naturalizacijskim sodiščem mora sodnik po svoji lastni uvidevnosti sklepati, da-li je bilo inozemčeve obnašanje tekom petletne dobe tako, da ga vpravičuje k ameriškega državljanstvu. Tako je velika večina naturalizacijskih sodišč po vsej deželi bila mnenja, da je inozemec, ki je zahteval oprostitve od vojaške službe iz razloga inozemskega državljanstva, pokazal "pomanjkanje udanosti" k tej deželi. Ker pa je svojo pravico do oprostitve od vojaške službe uvažal do dejanskega konca vojskovanja, t. j. do premirja, ki je bilo podpisano 11. novembra 1918, so sodišča sodila, da se mora petletna doba udanosti računati od tega datuma. Radi tega so sodišča zavračala prošnje za naturalizacijo takih inozemcev pridržavljim pa pravico, da smejo ponoviti svojo prošnjo še le po 11. novembru 1923.

To še nikakor ne pomenja, da so sodišča sklenila, da sme inozemec, ki se je oprostil od vojaške dolžnosti kot nedržavljan, po 11. novembru 1923 stopiti pred sodišče v svrhu naturalizacije, prost od vsakega predodpna radi njegove zahteve do oprostitve. To enostavno pomenja, da so bila sodišča mnenja, da ni dotičnik

PRODAJALCI IN ORGANIZACIJE.

TORJI.

Neka Pittsburghska nspredna korporacija, nudi sedaj priliko več organizatorjem in prodajalcem njih blaga in sicer za moške in ženske, ki se smatrajo, da so voditelji v svojih okrajih. Skušnja ni potrebna, ker vas mi naučimo po našem sistemu. Propozicija je produktivna in prijazna. Oglasi- te se osebn pred 10 uro v jutro, na Second Floor, Jones Law Building, Pittsburgh, Pa. Upršajte za Mr. Burritt. (Adv.)

upravičen ponoviti svojo prošnjo za naturalizacijo pred dnem 11. novembra 1923.

Ali kakor se vse zdi iz izja mnogih sodišč, dejstvo, da je inozemec uveljal svojo pravico do oprostitve od vojaške službe, po tem dnevom prav gotovo ne bi več smatralo kot nekaj, kar bi ga že samo na sebi izključevalo od naturalizacije, pod pogojem pa da ni nikakega očitka glede njegovega obnašanja in udanosti te kom zadnje petletne dobe. To se veda je vprašanje, ki ga treba rešiti v vsakem posameznem slučaju. Ako bi prišlo na dan druge obteževalne okoliščine, ki bi stali v dvom inozemčeve udanosti, kom vojne in kasneje, v take slučaju bi sodišča brezdvomno tvaševala tudi zapisnik o njegovem naboru kot važno okoliščino pri določanju, da-li je dotični inozemec vreden ameriškega državljanstva.

POŠILJANJE DENARJA ZA BOŽIČ

Gotovo tudi letos ne boste pozabili svojemu v starem kraju, temveč jim boste poslali primeren denar za božične praznike! Čim prej opravite to opravilo, toliko bolje!

Naša banka je ukrenila vse potrebno, da bodo njene božične pošiljke hitro in točno dostavljene prejemnikom.

Denar lahko pošljemo POTOM POSTE IN POTOM BRZOJAVNO GA PISMA.

Denar poslan potem nas je izplačan prejemniku na njegov dom ali pošti brez vsakega odbitka.

DOLARJE V JUGOSLAVIJO pošilja naša banka potem pošti ali korojara!

NAŠE CENE so vedno med najnižjimi. Prepričajte se!

V STARI KRAJ — za Božič! Ako ste Vi med onimi, ki nameravate praznovati Božič v starem kraju, potem je v Vašo korist, ako se poslužite tistih, ki je znano po točai in solidni posrežbi.

Ako ste namenjeni dobiti koga iz starega kroja, nam pišite po našljina pojasnila.

SLOVENSKA BANKA

Zakrajšek & Čejark,

70 — 9th Ave., New York, N. Y.

Med dvema stoloma.

JOŠIP JURČIC.

XXIX.

Neki dan dobi Nikolaj dve pismi s mestnim poštnim kolkom. Prvo je takoj spoznal po napisu in po obliki, da je od prijatelja doktorja Loka. Drugo pa, bližnje in drobno, je imelo napis njegovega imena s spačeniimi, ne obično stoječimi črkami, katere so mu bile znane, ali vednar se ni mogel takoj spomniti, čigave bi bile. Zato je radoveden hro odpre in čita:

"Ljubljeni Nikolaj! Ti si me neusmiljeno kaznoval! Nesrečni moj namen, tvojo ljubezen, katero si mi tako vroče zagovarjal, le nekoliko izkuhati, si ti jemal za resnico! Izginiš si mi in do danes nisem vedela, kje si, da bi te na kolenih odpustila prosila. In ko bi tudi jaz bila kriva, kakor nisem — na Boga se ti rotim, da nisem! — ko bi bila trenatna dvojba zavedla me — da, samo dvojica sem! potem še ne smeš za vselej od mene stran. Nikolaj, moraš me zopet ljubiti a staro ljubeznijo, moraš! Odgovori mi, odgovori, kar in kakor hočeš! Samo ne molči, molčanje tvoje bi me morilo bolj od vsake zla besede, ki mi jo rečeš."

V tem strastnem tonu, ponavljajo z drugimi besedami iste misli, je bilo pismo še dolgo, na koncu pa podpis: "Lujiza Vit."

Prvi trenutek je čitanje tega pisma Nikolaja segrelo. Skoro bi bil veroval, kar je čital. Zadržne iskre pokopane nekdanje strasti so se bile v njem razpihale, ali tlele so le en hipee. Kmalu se je v njem oglašil neblajski čut nekega zadoščenja, nekega zadovoljstva zaradi poglajene njegove moške ničemurnosti.

A takoj ga je bilo sram samega pred seboj tega čuta; in domislil se je, kako strahovito ga je pekla zavest, da ga je pustila, ko ni vedel, ali jo bolj sovraži zaradi njene neiskrenosti, ali bolj divje ljubi, ker je nima več. In vera v njo je izginita zopet; črke pred njim so omrtvile, bridko se jim nasmeje.

Ko pa prebere drugo pismo prijatelja doktorja, ja, skozi pokonec in vnmernjen hodi gori in dol, glasno krohota se sam sebi.

Prijatelj mu je pisal več nepotrebnih hrbljanj in govoric, na konca pisma svojega pa mu je poročal: "Te dni sem imel priliko, spiti se a tvojo nekdanjo — saj veš — in vprašala me je po tebi, kje si. Vedeja je, — zvedavost ženaka! — da si bil na potovanju. Jaz ji nisem utajil, da si zopet doma. Ker sem bil nekda nekoliko jaz kriv, da se je zveza med vama razdrila, kar me sicer še dandanes ne peče mnogo — smatram za svojo dolžnost, naznaniti svojem prijatelju, da se je gospod Majer drugod oženil in da lepa gospodična Vit sedaj "med dvema stoloma" na tleh sedi, ako prvi stol, a katerega se je razmeti izvolila, ni zopet sanjo pripravljen."

Nikolaj raztrga drugo pismo takoj, hoče tudi prvo, a se premislil in je spravi. Prvi njegov sklep, ji nič odgovoriti, je bil sedaj gotov, kakor pribit,

S Tončko e nji ni dokdaj govoril. A delo se mu je, da bo moral. To pismo mu bo dokaz pri nji, dokaz, da ga nobena pomudba in nobena prošnja ne odpravi od njegovega namena, ponoviti samo svojo prvo zvezo z njo.

XXX.

"Jaz moram enkrat a teboj na samem govoriti," je rekel Nikolaj nekoč Tončki, ko se je po več dnevih z njo sešel.

"Midva sva na samem nekda že preveč govorila," reče ona.

"Ti me moraš poslušati..."

"No, če moram, pridli jutri popoldne. Sicer ti pa povem, da potreba ni," pristavi deklica; nja glas ni bil vabljiv.

Vendar je on drugi dan prišel. Bila je res amra. Odzdravila mu je, kakor bi bila vsakomur drugemu, samo zdelo se mu je, da je bolj rdeča nego sicer. On je hotel, baš ker je bila tako resna, navesti pogovor po labko, zato je rekel, kakoč na okno, kjer so, kakor nekda, stale razne svetilice v rožnicah:

"Glej, to je še tisti rožmarin, ki so ga bili tvoj oče polemili tačas, ko sva se midva prvič zmenila, da boš ti moja..."

"Ta-le je!" vpraša ona, še bolj zardela in v zame rožnice s rožmarinom a okna ter jo postavi na mizo, kjer je ležal krušni noč.

"Tončka..." začne on mehko in jo hoče prijeti za roko.

Ona mu jo odtegne in ga resno pogleda: "Ne tako! Pametno, bratrance, povej kaj čeliš, drugo pa pusti."

Ni se ji upal bližati. Sede na stol in žalosten vpraša:

"Teda ti tebi res ni mogoče odpustiti mi? Ni ti mogoče mi, dati prilike, da bi s tisočerno ljubeznijo poravnal ono, kar sem ti storil neprijetnega! O Tončka, ko bi ti jaz mogel dopovedati, kako čelo zdaj prav vem in vem ceniti tvojo vrednost, tvojo..."

"Tiho, tiho!" mu prestrizhe ona besedo. "Odgovarjaj mi na to, kar te bom sedaj vprašala. Ali a vso resnico mi odgovarjaj."

"Z vso resnico, prisegam ti!"

"Le brez priseganja! Povej mi, kdo je kriv, da si ti zdaj le pri meni, ali če hočeš: kdo je to zaslužil ti, ali pa nekdanja moja prijateljica? Kdo je storil konec vajini ljubezni?"

"Sicer ona, ali jaz sem..."

"Teda ona! Čakaj! — Resnico si govoril, to je res, Olej, to jaz že vse vem. Vendar sem rada čula, da si mi tudi ti potrdil, ti, ki k meni prihajaš, potem, ko se te je ona naveličala, in je ravnala s teboj, kakor prej — ti a meno! Zdaj, čelo zdaj misliš, da bi bila jaz dobra zopet! Večkrat si mi povedal, da sva malo v rodu. Že zavoljo tega bi me ne bilo treba tako zaničevati, da mi prihajaš pred oči in mi kažeš, da sem ti izbirok, ki se zdaj prime, zdaj vrže stran, potem pa zopet pobira! O ne, ljubi bratrance moj, zmoliš si se nisem ved tista ubožica, kakor si jo nekda poznal, ti si me izužil..."

(Konca prihodnjik.)

Domače prekajene KLOBASE

Zopet delam in razpošiljam fine z česnovim okusom domače nrejene in prekajene fine klobase po vai Ameriki. Sedaj so boljše kot so bile še kedaj prej. Jamčim vsako pošiljatev, da so klobase v resnici izvrstne, prava delikatessa, čim več jih jeste, tembolj se vam bodo dopadle. Denar vrnem dragevolje vsakomur, ki mi dokaže, da klobase niso to, kar jih opisujem. Moje česnovoga okusa klobase in kisto zelje pa sploh vsako pečenko bita. Ali se vam ne vode usta po taki menaži! Pišite takoj in se prepričajte, kot se jih je že tisoče drugih mojih zadovoljnih odjemalcev. Ker hočem, da bo de moj fini izdelek v vsaki slovenski naselbini, dam popust onemu, ki me hoče zastopati, bodisi moški ali ženska. Pošiljam jih od 5 funtov naprej. Cena 35c za en funt. Poštnino plača vsak sam. Denar se pošlje z naročnino. Pišite ime in naalov razločno in vaš bližnji ekspres urad.

JOSEPH LESKOVAR,
610—14th Street,
Racine, Wis.

JAZ SEM ŽE PRIČEL POŠILJATI DARILA ZA BOŽIČ

v stari kraj. Ako želite poslati denar vašim v stari kraj za božične praznike, jaz vredim to za vas, samo pošljite svoto, ki jo mislite poslati tja, na mene.

Pišite za pojasnila na:

EMIL KISS, BANKIR
133 Second Ave.,
New York

Isključem afidevito, pisemake pogodbe.

Dopremljam rojake iz starega kroja!

Prodajam lihartel! Prejemam denar na hranilne vloge.

POSEBNA PRODAJA ZA KRAJKO DOBO. 5 VREDNOSTNIH KOMADOV ZA CASA NASE PRODAJE STANE SAMO \$6.98.

Poslahite se to ugodne prilike in se odlašajte od danes na jutri, temveč naročite takoj! 1. Francosko srebrno tepno uro, krasnega izdelka, dvojno močno pokroviče prekuženega koleza, drži prvi dan. 2. Urn se priporeda ljudem vseh slojev kot čes le pod najbližjima treh danes. 3. Kaka stenska ura krasno izdelana in finega lesa, dobro volanje in drži redno prvi dan, je okrašena za vaš dom. 4. Vremenski naravolno krasno izdelan, kaže vedno 24 ur naprej kakšno vreme, bo, pokaže tega leta tudi toplemer, ki vam kaže gorke tople ali hladne dni. 5. Veržica za tepno uro in stika. 6. Automatični strojek za čiščenje nohtov, nekaj novega in potrebnega za vsakogar. Ako hočete prihraniti denar na tak konadli, tedaj pišite še danes kar jutri nam hili da prvoizvo. Ti komadi skupno so vredni najmanj dvakrat to svoto, včer je jih mi prodajamo za SAMO \$6.98. Torej pošljite vaše naročilo še danes, ker se razprodaja bo je ta krotko doba. Kadar pošljate naročilo izrežite ta črta vrtolilite \$1.98 v pisano kot sa jamstvo; ostale plačate potem ko prejmete blago za vaš dom. Naročim izven Združenih držav je treba priložiti polno svoto v naprej. Pošljite vaše naročilo takoj!

UNION WATCH CO., 748 N. Rober St., Dept. H, Chicago, Ill.

COLUMBIA GRAMOFONE

od \$30.00 — \$250.00.

VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH

Imam nove zaloga nemških importiranih "Homokord" rekordov.

Brezplačne cenike dobite pri:

Victor Navinšek, 331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

Mi razumemo

potrebe svojega naroda ter smo valed tega v stanu taistim najugodnejše in najsolidnejše ustreči.

Za točno in redno izvrševanje denarnih nakazil,

za ugodno in brezskrbno potovanje v stare domovine,

za depremo oseb iz stare domovine.

kakor za vse druge brezplačne navodila glede gornjih zadev, samoretete se a popolnim zaupanjem obrniti na nasno

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt St., NEW YORK, N. Y.